

[Justitsministeren.]

haveren, brydes af en regel i konventionen om, at der fortsat kan ifaldes erstatningsansvar efter visse internationale overenskomster om skade i transportforhold. Denne regel har vanskeliggjort transport af nukleart materiale med skib. Konventionen om civilretligt ansvar ved søtransport af nukleart materiale blev indgået for at råde bod på dette forhold. Konventionen er indtil nu kun ratificeret af Frankrig.

Pariskonventionen omfatter ikke ulykker, der forårsages af nukleare skibe. Ansvar for benyttelse af sådanne skibe er reguleret i atomskibskonventionen af 1962. Konventionens bestemmelser svarer på de fleste punkter til de tilsvarende regler i Pariskonventionen. Konventionen træder i kraft, når mindst 2 lande, hvoraf det ene har givet tilladelse til drift af et nukleart skib, har ratificeret den. Indtil nu er den kun ratificeret af Portugal, men så vidt vides er også Vesttyskland, der driver et nukleart skib, interesseret i at ratificere konventionen. Der har i længere tid været ført forhandlinger mellem Danmark og Vesttyskland om det tyske atomskibs besejling af dansk territorialfarvand. Ratificerer Vesttyskland konventionen, vil det muligvis være mest hensigtsmæssigt, at den også ratificeres af Danmark, således at ansvaret afgøres efter konventionens regler.

Idet jeg i øvrigt vedrørende lovforslagets og konventionernes enkelte bestemmelser kan henvise til forslaget og de dertil knyttede bemærkninger, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslaget (nr. 33) findes i tillæg A. sp. 449, fremsættelsen i tidenden sp. 291).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af sammenlægning af Ballerup-Måløv og Ledøje-Smørum kommuner.

(Lovforslaget (nr. 26) findes i tillæg A. sp. 447, fremsættelsen i tidenden sp. 154).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Egon Jensen (S):

Man kan nok undre sig over, at Ledøje-Smørum skal være den eneste kommune i landet, hvor der stilles forslag om en ophævelse af sammenlægningen med en anden kommune, nemlig Ballerup-Måløv.

Kommunalreformkommissionen, som folketetinget selv har vedtaget nedsat, har med 10 stemmer mod 2 indstillet til ministeren, at denne sammenlægning skete. Jeg fulgte som indenrigsminister denne indstilling, idet jeg fandt den sagligt rigtig.

Det nu fremsatte lovforslag åbner en række perspektiver for de mange sammenlagte kommuner rundt i landet, hvor ca. 1.300 kommuner blev til 277. Med hvilken ret vil man kunne nægte ønsker om en ny deling fra gamle kommuner, som var langt mere bæredygtige end den omtalte kommune? Der var ikke samme aktion, da. f. eks. Nørresundby pr. 1. april 1970 blev sammenlagt med Ålborg, eller ved andre kommuners sammenlægning, som jeg i øvrigt også fandt var rigtig, men der var ingen aktion dengang.

Kommunalreformkommissionen havde et foreløbigt og et endeligt forslag til kommuneinndelingen i Københavns amts område, som blev holdt uden for den store kommunalreform pr. 1. april 1970, men i begge forslag fastholdt man, at Ledøje-Smørum burde sammenlægges med Ballerup.

I denne kommission sad den nuværende indenrigsminister, og samme minister stemte for indstillingen. Nu er det tidligere

[Egon Jensen.]

kommissionsmedlem minister og sidder i en anden stol, og så har man altså en anden opfattelse. Det forstår jeg ikke. Man har et standpunkt osv. Jeg vil erkende blankt, at man kan skifte standpunkt, og tiderne kan gøre, at man bør skifte standpunkt, men der er på dette område ikke sket så afgørende ændringer i situationen — bortset fra regeringsdannelsen — at dette berettiger til en anden indstilling.

Jeg er enig med kommissionsmedlem Jacob Sørensen, men jeg er helt uenig med indenrigsminister Jacob Sørensen.

Det er hævdet, at kommissionen ikke har brugt samme bedømmelse i Københavnsområdet som i det øvrige land. Jeg har forhørt mig om, om det skulle være tilfældet, men man har brugt samme kriterium, selv om andre måske vil hævde det modsatte. Formålet med en sammenlægning er bl. a., at borgerne skal have nogenlunde det samme serviceniveau, og ingen kan vil bestride, at en sammenlægning vil betyde en kraftig forbedring af Ledøje-Smørums borgeres levevilkår og serviceniveau. Der tales meget om nærdemokrati, og det kunne være interessant at filosofere meget over dette. Det er vi vist alle sammen tilhængere af, men nærdemokratiet fordrer også, at det skal have et indhold i form af goder for befolkningen.

Et andet formål er, at der skal ske en hensigtsmæssig planlægning, og det er vist alle også enige om. Det sker bedst ved en sammenlægning, og det vil efter min, og jeg har forstået kommissionens flertals opfattelse — og deri altså også den nuværende indenrigsministers opfattelse — give større garanti for, at en udvidet bymæssig bebyggelse af Ledøje-Smørumområdet undgås. Dette er i overensstemmelse med den overordnede planlægnings målsætning, som sigter mod rekreative områder og ikke mod en øget befolkningstilvækst ud over den nu forudsatte for at gøre kommunen bæredygtig.

Ledøje-Smørum er i dag på omkring 6.000 indbyggere og vil måske i 1982 have nået ca. 13.000, og selv her vil det være vanskeligt for kommunen på længere sigt på økonomisk forsvarlig måde at give borgerne den service, som vil være almindelig i flertallet af områdets kommuner. Det var også kommissionens opfattelse, hvorefter som tidligere 10 ud af 12 stemte for sammenlægning

og indstillede til mig som daværende indenrigsminister, at sådan burde det være.

Jeg er godt klar over, at det ikke er populært at tage denne stilling, men det har det heller ikke været i hele den øvrige kommunale sammenlægning. Jeg må i øvrigt bøje mig i ærbødighed for den afdøde indenrigsminister Poul Sørensen, som gennemførte størstedelen af kommunesammenlægningerne ud fra saglige motiver og uden skelen til, om det ene eller det andet var populært i den enkelte kommune. Det har ikke været populært at lave disse kommunesammenlægninger, men det er måske populært at foreslå, at man ophæver en sammenlægning.

Men jeg kan ikke forstå, at der skal være forskelsbehandling, når det drejer sig om kommunesammenlægning i Københavnsområdet og i det øvrige land. Det kan måske være populært at tage en sådan stilling i forhold til de berørte kommuner, men det er en begrænset popularitet. Det rokker for mit vedkommende ikke ved det saglige i kommissionens indstilling, og det skaber en grad af usikkerhed omkring de sammenlægninger, der allerede er gennemført.

Man har også henvist til en klar afgørelse imod sammenlægning ved en folkeafstemning i Ledøje-Smørum kommune. Men hånden på hjertet: i hvilken kommune, der skulle sammenlægges og ophøre med at være selvstændig, ville man ikke kunne lave en folkeafstemning, som gav en klar majoritet imod en sammenlægning, altså nå det samme resultat? Men det tog folketinget bare ikke hensyn til dengang.

Socialdemokratiet kan ikke medvirke til ophævelsen af sammenlægningen. Det strider imod alt det, der tidligere er foretaget på kommunalreformens område. Jeg skal dog meddele, at der er enkelte medlemmer af min gruppe, der har en anden opfattelse, men den socialdemokratiske gruppe som sådan kan ikke medvirke.

Bødart (FP):

Indenrigsministerens lovforslag vedrørende ophævelse af sammenlægningen af Ballerup-Måløv og Ledøje-Smørum kommuner, som venstres folketingsgruppe i det gamle folketing i øvrigt allerede fremsatte i oktober 1973, går fremskridtspartiet ind for. Vi er af den opfattelse, at nærdemokratiet er en af samfundets privilegerede rettighede

[Bodart.]

der, så derfor går vi imod den her omtalte sammenlægning, som er i strid med borgerne egne ønsker i de omtalte kommuner. Vi går i øvrigt imod andre lignende sammenlægninger af mindre kommuner, fordi sammenlægningerne ikke har haft det ønskede formål, nemlig at billiggøre administrationen. Det modsatte har tværtimod været tilfældet, nemlig at administrationen er blevet nok så dyr ved at lave storkommuner. Så ud fra dette syn vil vi fuldt og helt gå ind for regeringens lovforslag.

Brøndsted (V):

Der er mange grunde til at tage spørgsmålet om sammenlægning af Ballerup-Måløv og Ledøje-Smørum kommuner op til en drøftelse her i folketinget. Grundene skal også være vægtige for at gå imod indstillingen om sammenlægning, som kommunalreformkommissionen gav til indenrigsministeren den 16. maj 1973, og som blev tiltrådt af den forhenværende indenrigsminister i skrivelse af 6. juli samme år.

Det må erkendes, at Ledøje-Smørum kommune bliver en lille kommuneenhed i forhold til de mastodontkommuner, der ligger omkring den. Men på den anden side må det også siges, at med et indbyggertal på 6.500, som det cirka er i dag, og med en stadig ugentlig vækst i tilflyttertallet er Ledøje-Smørum i selskab med 82 andre kommuner, som også har et indbyggertal på under 7.000 indbyggere. Altså må vi sige, at kriteriet om størrelsen af indbyggertallet i kommuner opfyldes efter de regler, loven fastsætter om kommuners størrelse.

Det andet kriterium, der har været brugt ved sammenlægninger, er ét bysamfund, én kommune. Her må vi da sige, at det gælder ikke rigtig inden for Københavns amts område. De 82 kommuner med under 7.000 indbyggere, der blev sammenlagt i 1970, har på en god måde klaret deres første valgperiode, så indbyggertallene må have vist sig at være tilstrækkelige, og så må dette indbyggertal jo også være tilstrækkeligt grundlag i Københavns amtskommune, hvor alle vækstmulighederne er til stede. Og det er det også for dette område. Prognoserne fortæller, at i 1977-78 vil der være ca. 10.000 og i 1981-82 ca. 12.000 indbyggere.

Årene siden 1970 har også vist, at der har

været problemfyldte forhold for mange af de små enheder, som blev lagt ind under store kommunale enheder. Mange steder har prisen for materielle servicefunktioner været mangel på fællesskab og kontakt, mangel på medleven og miljø. Jeg mener, at de erfaringer, man har haft i mange af de virkelig godt fungerende tidligere enheder, som kom ind under storkommuner, også må tages i betragtning, når reformen nu går videre i Københavns-området. Kravet om medindflydelse er måske bl.a. kommet så stærkt frem som en reaktion på de store kommunalenheder, der blev skabt i 1970.

Men det skal da også indrømmes, at der skal meget vægtige grunde til at gå imod de lokalt implicerede parter egne ønsker, som kommissionen har gjort det. I sagen her er faktisk alle parter mod en sammenlægning. De to implicerede kommunalbestyrelser er ikke interesseret i sammenlægning. Ballerup-Måløv synes selv, den er stor nok med sine godt 50.000 indbyggere, og kommunen, det drejer sig om, er ej heller interesseret, fordi man ønsker at bevare de miljømæssige kvaliteter, som man må forudse kan gå tabt. Den vil i hvert fald komme til at ligge som et yderdistrikt i en sammenlægning.

Det er også væsentligt, når vi vurderer kommunens eksistensmulighed, at tage de økonomiske forhold i betragtning. Og vi må sige, at der er et sundt økonomisk grundlag, da de uvægerligt vil få andel i udviklingspengene til vækstkommuner. Dermed skulle der være sikret nogle millioner kroner hvert år, således at området kan eksistere.

Amtsrådet i Københavns amt har ej heller anbefalet sammenlægningen af de to kommuner, og det har så vist borgerne i Ledøje-Smørum heller ikke gjort. Selv om enhver form for folkebevægelse mere skal betragtes som et følelsesudslag, vejer det dog tungt, at en borgeraktivitet har modsat sig sammenlægningen, og at 96 pct. stemte for bevarelse af den lille kommune. Når alle implicerede parter modsætter sig den indstilling, der er kommet fra såvel kommissionen som fra den forhenværende minister, og de sædvanlige kriterier for selvstændighed er til stede, må folketinget forhindre, at der handles hen over hovedet på en kommunal enheds borgere. Miljøværdier vil kompensere for storsamfundsgoderne. Jeg tror også, at vi må betragte det som vigtigt, at Kø-

[Brøndsted.]

benhavns amt vil få et alternativt bostedtilbud mellem de store, byprægede kommuneenheder. Det må være rigtigt at give Ledøje-Smørum chancen for at blive dette alternativ.

Niels Helveg Petersen (RV):

Der står i denne sag to modstridende synspunkter over for hinanden, og der kan fremføres meget for dem begge. På den ene side må det veje tungt, at kommunalreformkommissionen med et stort flertal og ud fra det kommissorium, man har givet kommunalreformkommissionen i hovedstadsområdet — at man skulle søge frem imod kommunestørrelser på 4.000-6.000 indbyggere som et absolut minimum — gik ind for sammenlægningen. Det må også veje tungt, at man i adskillige tilfælde, da vi lavede kommunalreformen før 1. april 1970, har sammenlagt kommuner, der var større end Ledøje-Smørum, med andre kommuner. Man må også i hele denne sag nøje overveje, om der ved en eventuel selvstændighed for Ledøje-Smørum kan komme en situation, hvor planlægning i dette område stadig vil kunne foregå på en hensigtsmæssig måde.

På den anden side står, at kommunalreformkommissionen i Københavns amt i to tilfælde har besluttet at indstille, at kommuner med indbyggertal omkring 10.000 — det tal som Ledøje-Smørum efter al sandsynlighed vil nå i en ikke fjern fremtid — skulle bevares som selvstændige kommuner. Det må også fremhæves, at Ledøje-Smørum ikke vil kunne betragtes som nogen lille kommune. Det er den allerede ikke i dag, men det vil den slet ikke være om en 5-6 år.

Endelig vil jeg fremhæve, at tilsynkomstsen af en hovedstadsreform, som sikrer, at der i hovedstadsrådet som helhed kan ske en overordnet planlægning af byudviklingen, som sikrer udligningsordninger, fælles trafikbetjening osv., nok må stille sagen noget anderledes, end den så ud før 1. april 1970.

Ud fra en afvejning af disse forskellige modstående hensyn er der et flertal i den radikale folketingsgruppe, som er indstillet på i udvalget at se velvilligt, men med forsigtighed, på forslaget og nøje gå ind i en diskussion af fordelene og ulemperne.

Det, som gør afgørelserne særlig vanskel-

ge, er en frygt for, at Ledøje-Smørums selvstændighed skulle blive opfattet som et udtryk for dårlig samvittighed over kommunalreformen i øvrigt. Noget sådant mener jeg ikke ville være berettiget. For det første må man erindre, at et meget stort antal kommunesammenlægninger foregik på frivilligt grundlag. For det andet bør man huske på, at hvis ikke denne kommunalreform i øvrigt var gennemført, ville det i dag være aldeles urealistisk at diskutere den store omlægning i forholdet mellem stat og kommuner med overgang til bloktilskud efter objektive kriterier, som i dag tegner sig som en mulighed. Havde vi haft en kommunestruktur stort set som den, vi havde før 1. april 1970, ville vi ikke have haft en struktur, der muliggjorde en overgang til bloktilskud. Derfor er det ikke efter min mening på sin plads at anføre, uanset hvilken afgørelse man når til i Ledøje-Smørumsagen, at der er nogen grund til i dette ting at have en dårlig samvittighed over det, der skete. Vi har fået muligheder for en styrkelse af det kommunale selvstyre via kommunalreformen, som ikke ville have været til stede, hvis ikke den i sin tid var blevet gennemført.

H. C. Toft (KF):

I sin fremsættelsestale siger ministeren, at de, der sidder eller sad i kommissionen, var bundet af inddelingsloven. Den tidligere indenrigsminister, hr. Egon Jensen, sagde, at kommissionens flertal var fremkommet med en saglig indstilling. Jeg vil gerne deroverfor gøre den bemærkning, at når 2 kommissionsmedlemmer, venstres repræsentant, tidligere folketingsmedlem Alfred Bøgh, og jeg, afgav en mindretalsindstilling, var det også ud fra saglige betragtninger.

Jeg vil derfor gerne her i dag sige, at den indstilling, som jeg havde i kommunalreformkommissionen, følger også det konservative folkeparti. Jeg havde den opfattelse, at Ledøje-Smørum skulle forblive en selvstændig kommune, idet kommunen efter min opfattelse, efter det vi havde fået oplyst i kommunalreformkommissionen, var sådan, at den ville kunne betjene borgerne på et niveau, der ikke afviger væsentligt fra andre kommuner i hovedstadsområdet. Vi stod endvidere over for en hovedstadsordning, der nu er gennemført, og som vil

[H. C. Toft.]

styrke kommunens økonomiske bæreevne, endvidere over for, at indbyggertallet med den udvikling, der er i gang i Ledøje-Smørum, vil udgøre et rimeligt grundlag for en kommunal enhed, og — som det er sagt her — at Ballerup-Måløv var tilstrækkelig stor.

Jeg havde endvidere den opfattelse, at udviklingen i Ledøje-Smørum formentlig vil blive neddæmpet ved en sammenlægning med Ballerup-Måløv. Det vil altså med andre ord sige, at det ønske, som befolkningen i området havde om at bosætte sig netop i dette område, som havde store miljømæssige kvaliteter for befolkningen, ville blive hindret, i alt fald blive holdt nede. Ud fra den betragtning havde jeg den opfattelse i kommunalreformkommissionen, at Ledøje-Smørum burde være en selvstændig kommune, og ud fra denne betragtning kan jeg anbefale det fremsatte lovforslag.

Jes Schmidt (CD):

For deltagere i kommunalreformarbejdet uden for hovedstadsområdet må det foreliggende lovforslag umiddelbart virke overraskende. At lade folketinget ad politisk vej ændre reformkommissionens afgørelse kan ikke undgå at vække opsigt ude over landet og især på de steder, hvor et befolkningsflertal forgæves har forsøgt at få revideret visse afgørelser, som man ikke syntes om, og som der var meget stærk modstand imod.

Spørgsmålet trænger sig derfor naturligt på, om der gælder andre principper, som hr. Egon Jensen var inde på, for kommunalreformen i hovedstadsområdet end i det øvrige land. Jeg hører til dem, der respekterer det resultat, som kommunalreformkommissionen kom til. 1970-ordningen har i det store og hele vist sig funktionsdygtig, selv om det ikke i alle tilfælde lykkedes at holde fast på princippet ét udviklingsområde, én kommune.

Vejr argumenterne nu tungt nok i denne sag til at ophæve kommunalreformkommissionens afgørelse? Centrum-demokraternes gruppe, som jeg skal repræsentere i dette spørgsmål, ser med skepsis på den foreslåede ophævelse af kommissionens afgørelse. Selv om vi har forståelse for en sund lokalpatriotisme, og selv om vi vedkender os værdien af nærdemokrati, må afgørelsen efter vort skøn bl. a. afhænge af to betingelser. For

det første må ordningen stemme overens med princippet ét udviklingsområde én kommune med alt, hvad der planmæssigt hører dertil. For det andet må det nøje afvejes, om en ophævelse af kommissionens afgørelse kan eller vil få videregående konsekvenser andre steder i landet, for alle ønsker er jo ikke blevet opfyldt i 1970.

Men vi tilsiger dog gerne uholdt behandling af lovforslaget.

Henning Philipsen (SF):

Man kunne naturligvis holde en tale, som ganske enkelt sagde, at dette er et interessant tilfælde, og det vil vi se på i udvalget. Men så enkelt er det altså bare ikke.

Nu synes jeg nok, jeg ligesom hr. Egon Jensen vil understrege betydningen af det flertal, der har været i kommunalreformkommissionen, da den afgav sin betænkning. Jeg vil gerne føje til, at jeg ikke synes, det skal lægges Ledøje-Smørum kommune til last, at man i den grad har tilvejebragt et omfattende materiale som forsvar for Ledøje-Smørum kommunes selvstændighed. Det har ligesom ikke rigtig været nævnt her, og jeg vil lige gøre et par bemærkninger om Ledøje-Smørum kommunes forsvar for sin selvstændighed. Og der er argumenter herfor. Så kan vi diskutere disse argumenters holdbarhed og tallenes holdbarhed, men jeg synes, der er argumenter, som vi i hvert fald ikke kan sidde overhørig, og jeg har heller ikke til hensigt at gøre det.

Ledøje-Smørum anfører for sit vedkommende f. eks., at beskatningsgrundlaget i denne kommune er på linje med gennemsnittet for amtsrådskredsens øvrige kommuner. Man anfører, at de fællesopgaver, som kommunen ikke kan påtage sig, forventes løst for samtlige kommuner i amtsrådskredsen ved hovedstadsreformen. Her tænker man jo altså først og fremmest på trafik- og vandforsyning. Ledøje-Smørum anfører ligeledes de bestående opgaver, som i dag løses på fælleskommunal basis. Det drejer sig om rensningsanlæg og forbrændingsanlæg.

Der er mange andre argumenter. Jeg føler mig bare ikke overbevist om, at Ledøje-Smørums argumenter er holdbare i forhold til kommunalreformkommissionens argumenter for en sammenlægning. Og jeg føler mig ikke overbevist om, at tallene såvel som prognoserne holder på lang sigt. Det kan vi

[Henning Philipson.]

naturligvis få en samtale i udvalget med repræsentanter for Ledøje-Smørum kommune om, men jeg synes nok, selv om kommunalbestyrelsen har tilvejebragt et omfattende materiale, og det skal den kun have tak for, at det nok vil være klogt, om vi på et eller andet tidspunkt fik et samråd i udvalget med Ledøje-Smørum kommune, således at f. eks. vi, der er medlemmer af kommunaludvalget, og som ikke tilfældigvis bor herovre, ligesom måske kunne få en bedre information om disse tals, henholdsvis prognosernes, holdbarhed. Man skal lige erindre sig en ting, at der er ikke ret meget, der normalt slår mere fejl end netop beregninger.

Mine sidste bemærkninger skal være, at vi naturligvis vil se på denne sag i kommunaludvalget. Jeg skal, ligesom et par andre ærede ordførere har gjort, sige, at der er delte opfattelser af denne sag i vor gruppe, men at vi naturligvis vil deltage i et udvalgsarbejde med den fornødne alvor. Vi går altså til sagen med den alvor, som sagen kræver, men vi er aldeles ikke samlet i denne sag.

Honoré (KrF):

Det er kristeligt folkepartis principielle standpunkt, at man bør bevare og styrke de mindre enheder i samfundet, når det er rimeligt. Her tænker vi på mindre skoler, mindre erhvervsvirksomheder og på en kommune som Ledøje-Smørum.

Kommunalreformkommissionens forslag om sammenlægning må ses på baggrund af loven om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsrådsreds af 7. juni 1972. I denne lovs § 2 fordres det, at de enkelte kommuner får en befolkning af en sådan mindstestørrelse, at de har økonomisk mulighed for at yde indbyggerne den sædvanlige service, som man kender fra nabo-kommuner.

Der er altså to ting, som man skal vurdere, dels kommunens størrelse, dels dens mulighed for at yde en ordentlig service. Hvad

det første angår, er det rigtigt, at Ledøje-Smørum ikke som ønsket ligger væsentligt over minimumsnormerne på 4-6.000 indbyggere, men dertil skal dog siges, at området ifølge en prognose i slutningen af 1982 skulle have et totalt indbyggerantal på 13.000. Et sådant tal er naturligvis altid behæftet med usikkerhed, og tallet vurderes da også som optimistisk af boligministeren, der selv anser 10.000 for mere realistisk, men 10.000 indbyggere vil jo dog være ca. det dobbelte af minimumsnormen for kommuner og svarer således til forudsætningerne i den føromtaltte lov og de bemærkninger, der knytter sig til loven.

En udvidelse af byzoneområdet med 400 ha ville muliggøre en befolkningstilsvækst på yderligere 10.000, men det er et spørgsmål, om noget sådant vil være ønskeligt, når det gælder bevarelsen af landskabelige værdier.

Ballerup kommune regner med i løbet af 10 år at nå op på 65.000 indbyggere og anser det for tilstrækkeligt. Det kan derfor ikke være ønskeligt at forøge den i forvejen meget folkerige Ballerup kommune med over 10.000 beboere i Ledøje-Smørum. Ballerup vil være stor nok endda. Ballerup har da også selv ved gentagne lejligheder frabedt sig et sådant befolkningstilskud.

Jeg må derfor konkludere, at en sammenlægning ikke er påkrævet, fordi Ledøje-Smørum vil blive stor nok alene, og fordi Ballerup-Måløv kommune ikke bør blive større.

Hvad angår det offentlige serviceniveau, er det rigtigt, at dette er højere i Ballerup-Måløv end i Ledøje-Smørum, der har et såkaldt landkommunalt serviceniveau. Heroverfor må dog anføres to ting:

For det første vil det voksende indbyggerantal give økonomisk mulighed for større service.

For det andet må en del af de større opgaver kunne løses ved et fælleskommunalt og amtskommunalt samarbejde og i sammenhæng med hovedstadsreformen.

Men når det er sagt, må det også nævnes,

[Honoré.]

at ensartet serviceniveau er et hensyn, der bør sammenholdes med andre hensyn. Hvis vi virkelig vil gøre alvor af tankerne om det kommunale selvstyre, så må det indebære, at der vil blive betydelige forskelle i serviceniveauet. Der er andre værdier end ensartet service, der kan være udslaggivende for en kommunes beboere, når de skal vurdere, om de kan lide deres kommune.

Ved en afstemning om sammenlægning, der fandt sted den 10. april 1973, deltog 77,7 pct. af de stemmeberettigede vælgere i Ledøje-Smørum, og kun 3,8 pct. stemte ja til forslaget, medens 94,7 stemte nej. Dette må siges at være en usædvanlig tydelig tilkendegivelse, der stiller tvangssammenlægningen i et meget skarpt lys.

Hverken Ledøje-Smørum eller Ballerup-Måløv kommuner eller Københavns amtsråd kunne tilråde sammenlægningen.

At denne indstilling ikke er af principiel karakter for Københavns amtsråds vedkommende, fremgår af, at amtsrådet kunne anbefale sammenlægning af Sengeløse og Høje-Tåstrup kommuner.

Da sammenlægningen af Ledøje-Smørum og Ballerup-Måløv kommuner ikke kan siges at være en nødvendig konsekvens af loven af 7. juni 1972, da den er i afgørende modstrid med tanken om nærdemokrati og kommunalt selvstyre, og da den uden grund slagter endnu en af de værdifulde mindre enheder i samfundet, vil kristeligt folkeparti medvirke til at ophæve denne sammenlægning.

Kaj Hansen (DKP):

Min første reaktion på dette forslag var, at det måske kunne være rimeligt at ophæve sammenlægningen. Men jo mere jeg har sat mig ind i denne sag, jo mere betænkelig er jeg blevet. Jeg synes heller ikke, indenrigsministerens argumentation virker særlig overbevisende.

Det må være en yderst betænkelig sag, hvis folketinget nu begynder at revidere reformkommissionens afgørelser. Hvilke konsekvenser kan det ikke få?

Da de store kommunesammenlægninger fandt sted i 1970, var der en lang række kommuner, der ikke ønskede at blive sluttet sammen med andre kommuner i et større kommunalt område. Mange af disse kommu-

ner havde lige så vægtige eller endnu vægtigere grunde end Ledøje-Smørum kommune til at modsætte sig en sammenlægning, men de måtte alligevel indordne sig i de nye og større kommuner.

Modstanden mod sammenlægningen kommer jo i særlig grad fra den mindste kommune, Ledøje-Smørum. Men der må være et befolkningsgrundlag i kommunerne, der gør det muligt at yde tilstrækkelig service til borgerne.

I det materiale, vi har fået tilstillet fra kommunen, lægges der først og fremmest vægt på, at kommunen bevarer sin selvstændighed. Argumenterne herfor er særlig to: bevarelse af miljøet i kommunen samt bevarelse af en tæt kontakt mellem de folkevalgte og borgerne.

Til det første må jeg sige, at det også kan gøres efter sammenlægningen, først og fremmest gennem en rigtig byplanlægning, hvor det sikres, at miljø og landskabelige værdier bevares.

Derimod må det blankt indrømmes, at kommunesammenlægningerne har betydet et alvorligt tilbageskridt for den folkelige repræsentation i kommunalbestyrelserne, i landsmålestok mere end en halvering. For at skabe den bedst mulige kontakt mellem borgerne og kommunalbestyrelserne og give forudsætninger for udbygning af nærdemokratiet er det nødvendigt at forøge kommunalbestyrelsernes medlemsantal betydeligt. Vi har også fremsat et sådant forslag i folketinget og håber på en velvillig behandling, idet vi ad denne vej kan løse en række af de nærdemokratiske problemer.

Endvidere kan man fortsætte udbygningen af lokalråd og igennem en ændring i den kommunale lovgivning give disse lokalråd en særlig status.

Vi forstår betænelighederne og den modstand, kommunen har ydet ved sammenlægningen. Vi forstår også de ønsker, man har om miljøbevarelse og udbygning af det kommunale demokrati. Vi finder imidlertid, at disse problemer også kan løses efter en sammenlægning ved gennemførelse af reformer i den kommunale lovgivning, der tager sigte på at udbygge nærdemokratiet og styrke borgernes forbindelse med de folkevalgte.

Vi er derfor mest tilbøjelige til at lade sammenlægningen stå ved magt og arbejde

[Kaj Hanson.]

videre med udbygningen af demokratiet i kommunerne.

Poul Westergaard (DR):

Retsforbundets gruppe her i tinget har drøftet indenrigsministerens forslag om at ophæve sammenlægningen af Ballerup-Måløv og Ledøje-Smørum kommuner. Vi har studeret og drøftet det materiale om sagen, som vi har kunnet skaffe, også det, vi har modtaget fra en tværpolitisk borgergruppe, der er i Ledøje-Smørum, og jeg har haft kontakt med vore lokale folk derude for at prøve at få sagen yderligere belyst.

Resultatet af det er blevet, at vi mener at måtte stille os positivt til ministerens forslag, og vi grunder det især på følgende forhold: efter de foreliggende oplysninger ville en selvstændig Ledøje-Smørum kommune opfylde de forudsætninger, der er givet i loven om den kommunale inddeling, både hvad angår serviceniveau, økonomi og befolkningsunderlag. Kommunen har vel i dag knap 6.000 indbyggere, og der forventes en ret betydelig vækst i indbyggertallet i de kommende år.

I begge kommuner, og ganske særlig i Ledøje-Smørum kommune, er der en overordentlig massiv og, synes jeg, en velformuleret modstand imod sammenlægningen, og vi har ingen lyst til at trække en sammenlægning ned over hovedet på befolkningen, når den klart modsætter sig det og vi ikke har nogen tydelige begrundelser for at gøre det.

Her spiller det også en rolle for os, at kommunalreformkommissionen og åbenbart den forrige indenrigsminister ikke har set sig i stand til at give de berørte borgere derude en bare nogenlunde forståelig og acceptabel begrundelse for denne sammenlægning. Jeg synes, at vi her er ved noget meget centralt i vort folkestyre. Der er ikke noget så vigtigt som netop dette at kunne begrunde sine synspunkter og beslutninger, sådan at det virkelig bliver argumenter og modargumenter, der mødes og muliggør et ærligt forsøg på at finde ud af, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert.

Efter det for os foreliggende synes argumenterne for en sammenlægning ikke at være vægtige, og vi er opmærksom på, at det måske for en del kan skyldes, at kommunalreformens sammenlægninger endnu ikke er

blevet fulgt op med de forudsatte delegeringer af yderligere beføjelser til kommunerne, og måske også, at det økonomiske grundlag med bloktilskud osv. heller ikke er tilfredsstillende endnu. Men vi vil da gerne sige, at hvis der under den videre behandling af lovforslaget fremkommer sådan nogle vægtige argumenter, som vi ikke har kunnet se endnu, så vil vi naturligvis helt fordomsfrit prøve at vurdere dem.

Vi er heller ikke svorne tilhængere af meget store bysamfund med meget store administrative enheder, hvor der nødvendigvis bliver langt mellem borgerne og dem, der skal varetage styret, og vi forstår godt, at borgerne i Ledøje-Smørum gerne vil bevare og på deres egne betingelser udbygge det gode miljø derude. Det er også en sag om, hvor det er muligt, at respektere borgernes selvbestemmelsesret, som jeg ved en tidligere lejlighed har fremhævet som noget væsentligt for os.

Vi er altså positive, og jeg kunne tænke mig — uden at jeg vil ødelægge noget i sagen for ministeren — at rejse det spørgsmål, om en beslutning om at ophæve denne sammenlægning måske også kunne skabe et sagligt udgangspunkt for på ny at overveje den besluttede sammenlægning af Sengeløse kommune med Høje-Tåstrup.

Ejler Koeh (S):

Flere gange i denne debat er rejst det synspunkt, at grunden til, at man ikke skal gennemføre denne sammenlægning, er, at kommunesammenlægningerne landet over i øvrigt var en fiasko. Det er fra fremskridtspartiet blevet hævdet, at man ikke kunne anbefale det, fordi kommunesammenlægningerne ikke havde gjort administrationen billigere. Nej, men de har til gengæld gjort, at lovene er blevet administreret ens over hele landet, hvad de små kommuner ikke kan gøre.

Derfor vil jeg meget gerne understrege, at en stillingtagen i denne sag intet har med principperne for kommunalreformen som sådan at gøre. Det er romantik, hvis man forestiller sig, at vi overhovedet havde haft et fungerende kommunalt selvstyre i dag, hvis vi ikke havde gennemført den indledningsreform, som med stor konsekvens blev gennemført omkring 1970, og det er fri fantasi at tale om decentralisering og lokalt

[Ejler Koch.]

selvstyre osv., hvis ikke vi har kommuner af en sådan størrelse, at de kan løse nogle opgaver. Derfor mener jeg, at den frygt, som hr. Niels Helveg Petersen udtrykte for, at der skulle være tale om, at man viser sin dårlige samvittighed over for kommunalreformen ved at støtte dette forslag, bør man ikke have. Kommunalreformen var en bydende nødvendighed, hvis det kommunale selvstyre overhovedet skulle overleve. Det havde sprængt sig selv indefra, hvis man ikke havde gennemført den kommuneinddelingsreform, vi gennemførte.

Man kan i forbindelse med kommunalreformen diskutere den fejl, som delvis er opstået senere, om man har gjort nok for at tilpasse de kommunale styrelsesregler til de større enheder og til hele det voksende krav om nærdemokrati og medbestemmelse, men det er en sag, som jeg håber vi får lejlighed til at diskutere ved en anden lejlighed.

Når jeg alligevel finder, at jeg i den foreliggende sag kan støtte det lovforslag, som regeringen har fremsat, vil jeg gerne fremhæve de synspunkter, der er afgørende for mig.

Det er blevet fremhævet gang på gang, at det er de lokale ønsker og interesser, der må være afgørende. Her tror jeg også, man skal være betænkelig, for havde man lagt afgørende vægt på det, så havde vi ikke fået den nødvendige kommunalreform, for de fleste steder var der i de lokale områder modstand mod kommunesammenlægningerne.

Nej det afgørende for mig i denne sag er, at kommunalreformen i hovedstadsområdet ikke er gennemført med den nødvendige konsekvens. Man har på sydspidsen af Amager i overensstemmelse med kommunernes ønske oprettet en kommune på 10.000 indbyggere, man har bevaret Valensbæk med 10.000 indbyggere, og her står vi over for en kommune, som meget snart vil få 10.000 indbyggere. Så må jeg spørge: hvad er så egentlig formålet med at nedlægge denne ene kommune, som får 10.000 indbyggere, når man alligevel i hovedstadsområdet bevarer to kommuner med omkring 10.000 indbyggere? Jeg har svært ved at se, at der skulle være et nødvendigt formål hermed.

Samtidig vil jeg, som det allerede er nævnt i debatten, gøre opmærksom på, at

Ledøje-Smørum har et højere indtægtsniveau end den kommune, den skal sammenlægges med. Spørgsmålet om det nødvendige serviceniveau i kommunen er ikke et spørgsmål om den økonomiske formåen, men om den politiske vilje til at få et højere serviceniveau.

Det er blevet rejst gang på gang, hvilken afsmitningsvirkning dette spørgsmål vil have i det øvrige land. Det er blevet sagt: ja men vi har sammenlagt meget større kommuner, vi har sammenlagt Nørresundby med Ålborg, vi har nedlagt Hasseris, vi har nedlagt Viby osv. Alt dette er rigtigt, men det har ingen interesse i forbindelse med kommunesammenlægningerne i hovedstaden. For sagen er den, at omkring bysamfundene i det øvrige land var princippet og kriterierne for kommunesammenlægning et andet, end det er i hovedstadsområdet. Kriteriet var nemlig: ét bysamfund — én kommune, og formålet var at skabe en samlet planlægningsmyndighed for bysamfundet. Dette princip blev diskuteret i hovedstadsområdet. Det blev afvist af Zeuthen-udvalget som grundlag for kommunesammenlægningen, idet det nemlig havde betydet, at hele hovedstadsområdet skulle have været én kommune.

Derfor er der ingen afsmitningsvirkning på det øvrige land; for det er andre principper, der har ligget til grund for kommunalreformen end i det øvrige land, og derfor mener jeg ikke, at man behøver at være så forfærdelig bange. Som hr. Niels Helveg Petersen var inde på, er vi endvidere i hovedstadsområdet i den situation, at vi har en langt bedre planlægningslovgivning, end man har i det øvrige land, dels er de beføjelser, hovedstadsrådet har, større, dels er der penge bag den regionale planlægning. Derfor føler jeg mig helt overbevist om, at planlægningsproblemerne — som for øvrigt allerede i det væsentligste er løst, og der vil ikke ske nogen ændringer i den lokale planlægning som en konsekvens af en sammenlægning — i hvert fald kan løses inden for rammerne af den nuværende kommunestruktur, hvis vi bevarer den.

Ud fra disse betragtninger mener jeg, at det er helt ubetænkeligt at lade Ledøje-Smørum fortsætte som en selvstændig kommune.

Så vil jeg til sidst blot gerne understrege,

[Ejler Koch.]

at der ikke heri ligger nogen kritik af den tidligere indenrigsminister, som gennemførte sammenlægningen. Han gjorde, som alle indenrigsministre før ham har gjort: han fulgte kommunalreformkommissionens afgørelse. Jeg mener også, at det i overensstemmelse med den praksis, der var skabt på dette område, var rigtigt, og derfor mener jeg ikke, at der er nogen grund til at rette kritik mod den afgørelse, han traf.

Jeg mener blot, at der heller ikke er grundlag for at opretholde den længere, og jeg kan derfor anbefale forslaget.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Jeg vil gerne takke for den tilslutning, forslaget har fået, og jeg vil også gerne give udtryk for, at jeg naturligvis ikke er blevet overrasket over, at jeg skulle skoses en smule, fordi jeg har fremsat forslaget efter at have taget den stilling i reformkommissionen, som det nu er sagt jeg har taget, og som jeg også selv har gjort opmærksom på i fremsættelsen.

Hr. Egon Jensen nævner det mærkelige i, at jeg kunne have én opfattelse i kommissionen, og nu, da jeg er blevet minister, straks havde en anden opfattelse.

Nu er sagen jo den, at forslaget er fremsat i forrige samling af partiet venstre plus medlemmer af det konservative folkeparti. Kunne det ikke være lige så mærkeligt, om den omstændighed, at vi nu har en indenrigsminister, der er venstremand, skulle få til følge, at partiet tog et andet standpunkt til et spørgsmål, som man har rejst før valget?

Jeg skal ikke komme med så forfærdelig mange bemærkninger til ordførerne. Der har jo gennemgående været en saglig stillingtagen til forslaget og tilslutning til, at det bliver bearbejdet i det udvalg, det bliver henvist til. Retsforbundets repræsentant rejste spørgsmålet om, hvorvidt en positiv udgang af sagen her kunne få til følge, at jeg ville tage spørgsmålet om Sengeløses overførsel til Tåstrup op til fornyet revision. Dertil kan jeg sige, at det vil jeg ikke føle mig foranlediget til. Det ville i hvert fald stride imod lovgivningen på en sådan måde, at det ikke ville være rimeligt at gå ind i en diskussion om dette spørgsmål.

Jeg kan udtrykke min glæde over, at der,

måske lige bortset fra hr. Ejler Koch, ikke er rettet kritik imod reformkommissionens arbejde i det hele taget, og jeg finder også, at det ville være urimeligt at rejse kritik på grundlag af det, der nu sker. Hvis der skulle rejses kritik af nogen art imod gennemførelsen af kommunalreformen, så skal den rettes imod de afgørelser, der er truffet i folketinget forud for gennemførelsen af reformen.

Må jeg i øvrigt føje til dette, at jeg allerede har sagt til hr. Egon Jensen, at hvis man spurgte, så ville man nok kunne få bekræftet, at jeg i kommunalreformkommissionens arbejde har været en af de ivrigste til at argumentere for mindre enheder end dem, vi er endt i. Jeg har sat mit navn under en lang række mindretalsudtalelser, der gik på, at vi ikke ønskede de store enheder, og det skyldes også, at jeg jo dengang sad der som repræsentant for Bymæssige Kommuner.

Det er også nu sagt, hvem det var, der stemte imod sammenlægning i kommissionen. Jeg kan bekræfte, og når jeg tidligere gang på gang har protesteret imod de store enheder i kommissionen, så har det været i de perioder og på de tidspunkter, hvor linjen for arbejdet skulle lægges, og derfor er vi kommet i den situation, vi er i nu, hvor jeg har måttet fremsætte et forslag, der er gået lidt imod den stillingtagen, jeg tog i kommissionen i det sidste møde.

Men nu går sagen i udvalg, og det ligger yderligere sådan, at for at det kan få nogen rimelig betydning, skal sagen afgøres hurtigt, så man i de to kommuner kan være klar til kandidatopstillingen i rimelig tid før kommunevalget, og det vil sige, at der er en meget, meget kort frist for udvalget, hvis det skal få betydning for det næste valg.

For at fremme arbejdet i udvalget har vi i indenrigsministeriet samlet det materiale, der måtte foreligge i sagen om de to kommuner, og overladt det til udvalget, således at det straks kan gå i gang med arbejdet og have de fornødne akter, som vi har betjent os af i kommissionen, til stede fra begyndelsen.

Egon Jensen (S):

Jeg skal bestemt ikke skose indenrigsministeren, det ville ligge min natur meget fjært. Jeg udtalte bare forundring over en

[Egon Jensen.]

forskellig stillingtagen. Jeg tror nok, at indenrigsministeren er klar over min indstilling på det område.

Jeg vil gerne sige tak til indenrigsministeren, fordi vi allerede har fået materialet, således at vi hurtigt kan komme i gang, og jeg er enig med indenrigsministeren i, at skal der træffes en afgørelse, så skal den træffes hurtigt og snart.

Må jeg dernæst til hr. Ejler Koch — som jeg i øvrigt ikke skal polemisere med — der sagde, at i Ledøje-Smørum har man et højere beskatningsgrundlag, sige, at det kunne jo så betyde, at Ballerup-Måløv kunne få gavn af det og få en lavere beskatningsprocent og Ledøje-Smørum dermed et bedre serviceniveau, så det var måske ikke så dårligt.

Jeg har et par enkelte bemærkninger at gøre til repræsentanten for fremskridtspartiet, der kom med en bemærkning om, at da man lavede kommunalreformen, fik man det ud af den, at man bare fik større administration. Ja men det er måske ikke gået op for repræsentanten for fremskridtspartiet, at sammenlægningen netop har betydet, at mange borgere har fået bedre service, og det betyder altså en større administration.

Samtidig har vi her fra folketinget fra 1. april 1970 pålagt samtlige kommuner en lang række nye opgaver, som intet har med kommunalreformen at gøre, når det drejer sig om administrationens forøgelse.

Hr. Brøndsted sagde, at det var almindeligt med små kommuner, der var 82 andre kommuner, der havde 6.000 indbyggere. Det er rigtigt. Men hvis hr. Brøndsted læser det kommissorium, som kommunalreformkommissionen for Københavnsområdet fik, så står der intet om 6.000 indbyggere. Derimod står der, at de enkelte kommuner får en befolkning af en sådan mindstestørrelse, at de på en økonomisk forsvarlig måde kan yde deres indbyggere den kommunale service, som er almindelig i flertallet af områdets kommuner, og det er det, kommissionen har taget hensyn til.

Endelig en bemærkning til hr. H.C. Toft, der sagde, at jeg havde sagt, at det var en saglig indstilling fra kommunalreformkommissionens flertal. Det fastholder jeg. Derimod må hr. H.C. Toft selvfølgelig have sin

opfattelse af, at mindretallets opfattelse også var saglig. Jeg mener bare, det var flertallets, der var saglig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold.) Det er vedtaget.

De under punkterne 3-6 på dagsordenen opførte sager behandles sammen. Dog kan sidstnævnte sag kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold.) Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om et dyrtidstilsbud.

(Lovforslaget (nr. 39) findes i tillæg A. sp. 613, fremsættelsen i tidenden sp. 486).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

(Lovforslaget (nr. 40) findes i tillæg A. sp. 625, fremsættelsen i tidenden sp. 488).

Første behandling af forslag til lov om midlertidig ændring af dyrtidsregulering af arbejdsvederlag.

(Lovforslaget (nr. 31) findes i tillæg A. sp. 609, fremsættelsen i tidenden sp. 488).

Første behandling af forslag til lov om udbyttebegrænsning m.v.

(Lovforslaget (nr. 42) findes i tillæg A. sp. 635, fremsættelsen i tidenden sp. 632).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Per Hækkerup (S):

Når man skal vurdere de forslag, vi har til behandling i dag, så må det naturligvis ske på baggrund af, hvordan man ønsker den økonomiske situation og den økonomiske udvikling. Vi har til belysning heraf fået en